

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

Af Valdemar Møller

På forsiden i den gamle kirkebog har præsten skrevet: „Gundersløffholms Kirkebog, hvorudi findes efter Hs. Majestæts Anordning, dateret Kiøbenhaffn d. 20. Maii 1646, flitteligen antegnet først de, som ere fra den Dag og Tid fødte her udi Sognet med deres Faddere. Desligeste huor mange, der ere indviiede i den hellige Ectestand, efter at de tilforn lovligen haver været trolovede med huer andre. For det tredie, huor mange derimod ere hendøde af Sognet ved Dag oc Datum, tilsammen skreuffet aff Christen Pedersøn Riber, Sognepræst og Tjener ud i Ordet til fornævnte Gundersløff Kirke Anno 1647, den 10. Maii. Da Kirkens Patron Erlig og velbiurdig Mand oc strenge Ridder, Her Iffuer Krabbe Aagesen til Jordberig etc, kongelig Majestæts tro befallnings Mand paa Bahus i Norge. Gud lade hannem i all Velstand længe Leffue. Amen.

Christen Pedersen Riber.“

100 år efter har bispen P. Hersleb med sin stive skrift prentet: Forevist ved Visitatzen d. 17. Maji 1747 og anset som en af de ældste og rigtigste Kirkebøger i Stiftet.

Christen Riber havde været kapellan hos sin formand fra 1632 og blev ved dennes afgang sognepræst i Gunderslev,

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

der kort efter blev slået sammen med Skelby. Han var gift med Ide Lauritzdatter (Ide Hr. Christens), og da han døde 1652, blev hun boende nogle år i Gunderslev.

Præste- og degnekoner var efterspurgt til at bære børn til dåb — lidt mindre fint var det, når man måtte nøjes med jordemoderen!

1645 optræder Boeld, Hans Degns hustru i Gunderslev, ofte ved barnedåb.

1646 fik præsten Christen Riber en datter døbt, kaldet Maren. Fadderne var Hr. Hans Jørgensen, Hans Hornemann i Næsted (Næstved), Anders Mogensen i Holløse, Hr. Peder i Affuersig (Aversi), Margrete Hr. Gregerses i Karrebæk og M. Peders kvinde i Førsleff ved navn Else Jørgensdatter (datter af ovennævnte Hans Jørgensen, præst i Førslev); Karen Lauritzdatter, Ides søster, på Høystrupgård i Steffns herred bar barnet til den hellige dåb.

1647, 14. novbr., bærer præstekvinden Ide en søn af Jørgen Pedersen Tydsk i Reinstrup, han fik navnet Mogens. Blandt fadderne var Boeld Hans Degns.

1648 fik Hans Hansen, degn her til kirken, en søn døbt, kaldet Jørgen. Dorete Degns i Winding bar ham, og fadderne var Christen Møller i Holløse mølle, Niels Jiude (Jyde) i Trædløse, Mette Møllers i Stridtz mølle, Kirsten Anders Mogensens i Holløse, samt M. Daniels datter, Hildeborrig, i Bavelse.

*   *   *

Da degnen Hans Hansen døde, blev Niels Jacobsen hans efterfølger i Gunderslev og Skelby. Den ny degn og hans kone, Kirsten, fik en stor børneflokk. Sct. Hansdag 1650 blev deres førstefødte, en søn, kaldet Jacob, døbt. Hr. Rasmussens

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

kvinde i Hammer ved navn Susanne Lauritzdatter (åbenbart en søster til Ide Hr. Christens) bar det. Blandt fadderne fandtes møllerne i Holløse og Strids mølle, Ide Hr. Christens og Karen Claus Mahlers i Næstved.

1653, 20. febr., er salig Hr. Christen, fordum sognepræst til Gunderslev og Skelby sogne, en datter ved navn Hilleborig. Hilleborig Peter Gades af Aarløse holdt barnet til dåben. Henning Thommesen på Bavelsegård, Christian Gabrielsen på Gundersløffholm, Peder Madsen i Kagstrup og Karen Pode, Bavelsegård, var faddere.

Hvad faddere angår, gik det fornemst til hos degnen Niels Jacobsen. Da denne i januar 1655 fik døbt en datter, Maren, var det lutter adelige, som optrådte: Velb. Jomfru Mette Krabbe holdt barnet til dåben, medens velbyrdighederne Biørn Ulfeld, Christian Daa, Christian Wind, Fru Karen Marsvin og Jomfru Margrete Krabbe var faddere. Det er vel næppe sandsynligt, at disse adelsfolk er mødt op i den sikkert beskedne degnebolig — men faddergaverne har ikke manglet. Man skal heller ikke mene, at alle ovennævnte har været til stede ved barnets dåb.

1656, Hellig 3 Kongersdag, fik Niels Ladefoged i Reinstrup døbt en datter, Mette. Ide salig Hr. Christens bar. Faddere: Den velagtede og fornemme Mr. Johan Bannermand, forpagtningsmand her på Gunderslevholm, Christen Gabrielsen, foged og fuldmægtig til samme sted, Henning Thommesen på Bavelsegaard og Mads Ladefoged det samme sted.

I tiden efter Christen Ribers død hed præsten Peder Enevoldsen Brochmand. Hans virksomhed blev kun kortvarig. 1656, 10. febr., skriver den ny præst: Dette var det første Barn, som jeg døbte udi Gundersløffholm Kirke.

Michael Pederson, Eg. handt.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

Hr. Michel, der føjede Faaborg til sit navn, var gift med Karen Hjort.

1658 havde mølleren, Jens Sørensen, i Strids mølle og hans hustru, Catharina, en datter til dåben, kaldet Zidtzell. Karen Hr. Michels bar barnet. Faddere: Jens Nielsen, skolemester her på Hovgaarden (senere præst i Herlufmagle). Niels Sørensen, køkkenskriver på Sorø, Bendix Sporemager sammesteds og Niels Ladefoged i Reinstrup.

Samme år fik skrædder Christen Jensen i Gunderslevlille kristnet en søn, Oluf, der blev båret af velb. Fru Mette Krabbe. Fadderne var jævne folk: Rasmus Kusk, Povl Fisker og Birgite Jensdatter.

1661 er degnen her til Gundersløff, Niels Jacobsen og hustru Kirsten, om morgenen kl. 8, en søn hjemmedøbt — Peder. Karen Hr. Michels holdt ham. Hun bar ham 8 dage efter i kirken, da dåben blev bekræftet. Faddere var: Hr. Jens Nielsen i Herlufmagle, Peder Christensen, foged her på Gundersløffholm, Hr. Rasmus Madsen i Hammer og Else Andersdatter på Næsbyholm.

1663 fik degnen en søn døbt Michel. Susanne, Hr. Rasmus Madsens i Hammer, bar barnet. Faddere: Hr. Jørgen Lauridsen i Næsby, Hr. Hans Willadtzen i Glumsø, Peder Christensen her på gården og Kirsten Christiansdatter, Mester (Magister) Jacob Lynges i Karrebæk.

1666, Niels Jacobsen en søn, Niels. Karen Hr. Michels bar ham. Faddere: Hr. Rasmus Madsen i Hammer, Zakarias Hansen (borgmester) i Næstved, Peder Christensen, foged her på gården, og Barbara, Hr. Jens Nielsens i Herlufmagle.

1671 havde møllerfolket fra Strids mølle en datter, Karen, til dåb. Velb. Jomfru Anne Cathrine Ackeleje holdt barnet.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

Dette år havde Niels Jacobsen, sognedegn til Gunderslev og Skelby, atter en søn til dåben — Niels. Anne Hermand Klosters af København bar, og fadderne var: Velb. Jomfru Anne Cathrine Ackeleje, velb. Jomfru Karen Krag, Hr. Laurids Christensen i Vallensted, Jytte Hr. Morten Brystings i Fodby, Peder Flensborg i Næstved og Peder Christensen, foged her på Gaarden.

1680 er der kommet ny præstefamilie til sognene. Karen Hr. Michels døde 1678 og ligger i Gunderslev kirke; der er et epitafium over hende. Degnen Niels Jacobsen var død 1677 og blev lagt i Skelby kirke i sakristiet. Hans yngste søn, Niels Nielsen, 9 år, blev siden overført til Gunderslev kirke.

Nu træder Kirsten Hr. Olufs (præsten Ole Tønnesens hustru) og Mette Degns (degneren Viborgs hustru) i virksomhed ved dåbshandlinger.

Man træffer i disse år på navne som Hans Hamborg, Morten Gønge, Povl Hallandsfar o.s.v., samt en del stednavne: Fuglesangshuset (skyttens bolig), Skelbækshuset, Fjællebrohuset (ved grænsen mellem hovmarken og Reinstrup jorder), Haulrishuset, Ovedrevshuset, Stejlehuset, Kohavehuset, Ølleruphuset m. fl.

1684 fik oberst Johan Rantzau på Gunderslevholm døbt en søn Christian og 1686 en liden Jomfru Christence. Fadderne var oberst Rantzau, Thomas Skou, rådmand i Viborg, og Jomfru Kirstine Bils.

Mere borgerligt gik det til, da ridefoged Ander Pedersen fik en søn døbt Peder Fersløv, som præstens hustru bar. Hr Bertel (Frandsen) i Vallensved, Hr. Christian Aggerup i Glumsø, Jens Pedersen, præstens søn, degnens hustru i Skelby og Johanne Møllers i Holløse mølle var faddere.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

Da kancelliråd v. d. Maase 1719, 1721 og 1723 fik børn døbt, var der „fornemme“ faddere, bl. a. Schoutbynacht Wessel (Tordenskjolds broder) på Raunstrup.

En del af sognets unge piger, der tjente ude, kom hjem og fødte hos forældrene. 1734 hedder det: Christen, et Slegfredsbarn, født af Kirsten Nielsdatter, som tjente på Gunderslevholm hos hollænderen Mr. Anders Sørensen. Faddere var ingen uden Degnen Mons, Flackebjerg, og Urtegaardsmanden Mr. Løppenthien. Ved Daaben blev udlagt til Barnefader en Soldat ved et geworben Regiment i København, Peder Christian, tysk af Nation, som var her ved Arbejdet paa Gunderslevholm, men nu er han ved vore Tropper ved Rhein-Strømmen.

1739 kom der tvillinger hos gårdskarl Jørgen Jørgensen på Gunderslevholm, en dreng Søren og en pige Dorte. Søren blev båret af præstens kone Malene Jort (g. m. Mag. Hans Hansen) og Dorte af degnens kone Marie Frich. Der var to faddere fra København, snedker Ortman og murmester Schiønning, desuden forvalteren på gården, Mr. Friderich Brabrand, husfogden Mr. Frands Gauerdt, hollænderen Hr. Mads Thomasen og Peder Ladefoged.

1741 fik skoleholderen i Reinstrup, Sr. Niels Pedersen Svogerslev, døbt en datter Friderica. Præstekonen bar, medens degnekonen denne gang måtte nøjes med at være fadder.

1744 havde forvalter Hierohymus Rung og hustru Karen Sophie Rosengaard en søn, Jacob, til dåb. Skyttens hustru fra Fuglesangshuset bar; blandt fadderne var løjtnant Daniel

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

Jastrau, skoleholder i Skelby, og Michael Dreier, skoleholder i Holløse.

Kirkeværgerne og degnen var ofte vidner til uægte børns dåb.

1750: Sidsel, et Slegfredbarn fra Holløse, født af et fremmed Kvindemenneske, som var kommet til Holløse for at betle; en gammel Stodder var fulgt med hende og gav sig i Begyndelsen ud for at være hendes Mand og hendes Barnefader, men da han mærkede, man vilde inkvirere nærmere om Sagen, rømte han bort. Siden bekendte Kvindemennesket, Sidsel Danielsdatter, at denne Stodder, Niels Nielsen, som havde fulgt med hende, var nok hendes Barnefader, men ikke hendes Ægtemand, og at hun havde fulgt med ham et Aars Tid her i Landet og ved den Anledning var blevet besvangret ved ham.

1756 fik forvalter Andreas From og hustru Jonna Marie Wulf en søn døbt Carl Adolph. Landsdommer Niels Hofmans frue på Raunstrup bar. Som faddere optrådte Hr. Jochum Wulf (morfader), Førlev, Hr. Jacob Hvid, præst til Fodby, Hr. forvalter Hansen over Førlev gods og Hr. forvalter Bager over Saltø gods, dertil Jomfru Ellen Kofod her i præstegården (Skelby).

1765 fik forvalteren på Gaarden tvillinger døbt: Victor Christen og Sigfred Christen. Den første bar præstens hustru, Dorthea Marie Hansen, f. Borch, den anden præsten Holms hustru fra Tjustrup. Her var for en gangs skyld en fornem fadder til stede i egen person: Højvelbaarne Hr. Generalløjtnant von Plessen, samt Mag. Studsgaard, sognepræst til Herlufsholm, Hr. Barfod, sognepræst til Vallensved, Jomfruerne Holm og Hansteen, begge fra Næstved.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

Da forvalter Teilman fik en søn døbt Andreas (i Holløse mølle), blev denne båret af sin farmoder, Frue, Kammerraadinde Teilman fra Vordingborg. Her var atter General v. Plessen nærværende sammen med Krigsraad Neergaard på Ringsted Kloster, Hr. Langeland i Korsør og Madame Bager på Fodbygaard.

1780 berettes om et slegfredsbarn Else, født i Gunderslevlille af Karen Pedersdatter, som tjente kandestøber Holm i Næstved. Det var hendes andet barn med en rytter i Næstved, Henric Johan, der ligesom i 1777 under ægteskabsløfte havde besvangret hende — men nu var deserteret, hun ved ej, hvor han er!

Som stakkels Karen gik det flere; en af pigerne meldte, at hun var blevet voldtaget af en ubekendt i de nygravede grøfter ved Næstved.

Der var mange folk i tjeneste på herregården, og de havde det vist godt; således kunne hollænderen (mejerimanden) holde en Studiosus til at undervise børnene. Der var en fransk kok, Sr. Johan May, i tjeneste hos Finansraad Koes på Gaarden; han var fra Montpellier i Frankrig og bekendte sig til den romersk-katolske lære. Han kone, Anna Cathrine Wadum, var fra Jylland. Nu fik de et barn døbt, efter at kokken skriftligt havde lovet præsten at lade barnet oplære i den evangelisk-lutherske lære.

*   *   *

I hine tider kunne folk komme til at stå offentlig skrifte i kirken. Den lod ramte en del unge kvinder, der havde forset sig i lejersmål, ofte med soldater, og altså forsyndet sig mod

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

det sjette bud. Fra 1680—1700 noteres en række sådanne tilfælde. Det skete sjældent, at mænd måtte møde op. 1704 stod Mathias Skytte tiltalt for „begangen grov Forseelse i sit Ægteskab imod d. 6. Bud.“ Hans anger var dog ikke mere dybtgående, end at han 11 år efter, da han var over 60 år, blev udlagt som barnefader af en ung kvinde fra Tokkerup.

Mere komisk lyder det, når en gårdmand fra Holløse „en Søndag var kommet i Kirken drukken og beskænket, og i sin Drukkenskab taledede saa højt til dem, der var ham næst, det fast kunde høres af den ganske Menighed til stor Forargelse.“

Ægteskabet indleddedes gerne med trolovelse; adskillige blev trolovet i præsten Christen Ribers hjem; tre kendte sognemænd var så vidner. Flere af parrene havde stået åbenbar skrifte for synd imod d. 6. bud. Senere præster optog den skik at trolove parrene i kirken før eller efter gudstjenesten.

1647, 24. novbr., er Jens Matzen, Matz Fynboes Søn af Reinstrup, trolovet i mit Hus med Hans Skøttes Datter i Reinstrup, Kirsten Hansdatter; overværende: Mads Fynbøe, Hans Skøtte og Jørgen Sørensen i Reinstrup, efter at de tilforn havde med hverandre udstaaet Kirkens Disciplin for Lønleje og Letfærdighed mod det 6. Herrens Bud.

1656, 22. okt., blev Christian Gabrielsen, ridefoged til Gunderslevholm, trolovet med Ide — salig Hr. Christens (Christen Riber døde 1652).

1663, 24. april, er Hans Jensen og Anne Madsdatter trolovede i Skelby præstegård.

1667, Samson Pedersen og Karen Marcusdatter af Strids mølle indviet i ægtestanden.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

1673, 12. febr., blev jeg Oluf Tønnesen Tilemand trolovet med Kirsten Pedersdatter, sl. Niels Degns efterleverske. I ægteskab 16. april. Det var den ny præst i Skelby-Gunderslev, som giftede sig med degnen Niels Jacobsens enke.

1686, 15. sept., blev degnen Christen Viborg og Mette Hansdatter sammenviede. Præsten Hans Hansen anfører dato både for trolovelse og brudevielse.

1734, Sr. Jørgen Nielsen, hollænder på Tybjerggård og Mademoiselle Anne Margrete Langgaard, en pige fra Gunderslevholm.

1736, Sr. Johan Daniel Jastrau, sognedegn til Førsløv, og Mademoiselle Anne Kirstine Rolsted, forvalterens søster på Gunderslevholm.

1740, Augustinus Pedersen Wivild, møller i Strids mølle, og enken Anne Pedersdatter, sammesteds.

1743, Mr. Hieronymus Theja Ring, forvalter på Gunderslevholm, og Jomfru Karen Sophie Rosengaard fra Brumme mølle.

1754, Sr. Friderich Carlsen, skoleholder i Holløse, og Anne Margrethe Andersdatter, forrige skoleholder Michael Drejers enke.

1761, Sr. Friderich Rohland, skoleholder i Reinstrup, og Kirstine Olufsdatter på Gunderslevholm hos forpagteren, Sr. Hiort.

1765, Hr. Christian Schoubo, sognepræst for Vildbjerg og Timring i Hammerum herred i Riber stift, og Jomfru Margrete Schive, kammer-jomfru hos fordem nu salige Frue, Kammerherreinde v. Plessen. Brudevielse 8. juni på Gunderslevholm. Forloverne: General v. Plessen, herre til Gunderslevholm, og Hr. provst Hvid, provst i Ø. Flakkebjerg herred og sognepræst til Kvislemark-Fiurendal.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

1769, Mr. Niels Birkman, kammertjener på Gunderslevholm, og Jomfru Elsebet Brosted, også i tjeneste hos generalen (hun var datter af skytten i Fuglesangshuset).

1772, Mr. Peder Larsen, kok hos Ekscell., og Mademoiselle Friderica Louise Guldberg, også på Gunderslevholm.

1783, Sr. Just Kneckenborg, borger og handelsmand i Næstved, og Christence Abel, en enke i Brohuset.

1793, Hr. Knud Rützau, Premierløjtnant ved det sjællandske rytterregiment, og Jomfru Juliane Klocher på Gunderslevholm (datter af forpagteren).

*   *   *

Ved begravelser var det skik at give noget til kirken — og til præsten, hvis han skulle holde ligprædiken. Degnene affattede gerne et såkaldt testamente (nekrolog), som blev oplæst af præsten.

„1646, 10. Mai, er Fogden Jens Nielsens Søn af Gunderslevholm ved Navn Erik begravet, som ulykkelig d. 8. Mai faldt af Vindebroen udi Aaen og druknede.

1646 blev Præsten, Hr. Christen Pedersøns Datter Maren — 10 Uger ringere end 2 Dage — begravet.

1648. En gammel Tiggemand Jens Kaare, som kom fra Vinstrup til Kastrup syg og krank og om Aftenen døde udi Peder Rasmussens Ovn i Kastrup.

1649, 27. Apr. Boeld Jørgensdatter, sl. Hans Degns hustru her i Byen.

1649 er den gamle Povel Hakkelseskærer begravet — for største Armods Skyld gav intet til Kirken.

1649. En Tiggedreng — 8 år — Laurids Buddrager Søn.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

1652, 26. Febr., begravet en stakkels Kvinde, som fandtes død under en Eg ved Fjællebroen, ingen vidste hendes Navn, mentes det var et Jydefolk, som syg og nøgen var Dagen tilforn i Tokkerup og bad om Almisse — bekom til hende af de fattiges Penge til Kiste 24 Skilling, Peder Skræder for at grave Graven 20 sk.

1652, 5. Mai, begravet Præstens liden Søn Jens Christensen.

1659, Marie Bebudelsesdag, Niels Jacobsen Degns Stifdatter, Ellen Michalsdatter.

1659, Marie Povel Ponsdatter, som var ærlig, agtet og velfornehmme mand Johan Boniermands Hustru, Forvalter over Gunderslevholm.

1659, Kirsten Jørgensdatter, som var Niels Jacobsens Hustru, Sædedegn til Gunderslev og Skelby Sogne.

1672, 2. April blev Niels Jacobsen begravet, og havde han betjent denne Guds Menighed tillige med mig troligen og huldelligen i 15 år. Gud forlene hannem med alle tro Christne en ærefuld Opstandelse.

1674 er Maren Daniels af Næstved her begravet i Gunderslev Kirkegaard straks uden for Kirkedøren, hun, som var Degnen Oluf Tønnessøns Moder, var i sin Alders 72. Aar.

1676, 30. Marts, er den hæderlige og vellærde Mand, Svend Tønnessøn Bakmand, begravet og nedsat i Kirken i sin Alders 75. Aar.

1678, 28. Marts, er M. Michel Pedersen, Sognepræst forud til Gunderslev og Skelby Sogne og Provst i Tybjerg Herred, nedsat i sin Begravelse og gav den salig Mand i sit yderste til Hospitalet for sit Begravelsessted 100 Rd.

1678, 11. Decbr. blev begravet Maren Nielsdatter, som var salig Niels Jacobsen, forud Degn her til Steden, hans Dat-

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

ter i sin Alders 23. Aar. Samme Dag blev her overført (fra Skelby Kirke) hendes salig Broder, Niels Nielsen, og nedsat i Kirken straks neden for Fogdens Stol."

„For Armod's Skyld intet givet til Kirken" er ofte anført.

En del drukne- og andre ulykker indtraf.

„1666 druknede Henning Skaaning i Aaen ved Holløse.

1669 omkom Niels Bryggers Søn i Reinstrup paa Bavelse Sø.

1669 druknede og omkom Niels Sørensens tvende små Døtre i Brønden i hans Have.

1679 faldt Anna Ingvorsdatter i Hospitalet Pinseaften i Aaen og kunde ikke redde sig selv, og ingen var nær, som kunne redde og rejse hende — 44 Aar.

1680, en Kvindes Datter i Skovkastrup, som af Major Roderige var forjaget fra Gaard og Gods.

1681 er vores sl. højgunstige Patron, velb. Frue Karen Marsvin nedsat i sin Begravelse udi Gunderslev Kirke.

1690 døde Jørgen Christophersens Dorete, 2 Aar, af et ulykkeligt Tilfælde; Moderen var gaaet i Byen, imidlertid der gaar Ild af Ovnen i Sengen, som Barnet laa og blev kvalt af Røgen og lidt brændt i den ene Fod.

1709 blev Hans Kamp, Ridefoged paa Gunderslevholm, begravet i Kirken — 54 Aar. Til Kirken 3 Slettedaler.

1711, Peder Clausens Moder i Holløse, Margrethe Lauridsdatter — 92 Aar.

1715. En fattig, gammel Mand, som var kommen hid til Sognet for at tigge og døde i Bomhuset — 76 Aar.

1716 blev Degnen Christen Wiburgs Hustru, Mette Hansdatter, begravet.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

1716, Jens Ostensen af Holløse, og som den sl. Mand var Kirkeværge til Gunderslev Kirke, tillod det velb. Herskab, at han maatte nyde sit Begravelsessted i Gunderslev Kirke.“

Der var mange gamle i hospitalet. Aldersrekorden blev sat af Anne Kaarens, der døde 1717 og var 105 år gammel — „som er et rar Exempel“, skriver præsten.

„1720 blev salig Hans Kamps Hustru, Karen, begravet i Kirken. Jorden og Klokkerne hende fri forundt af velb. Herskabet. Forpagteren, Mons. Pedersen, maatte give 3 Rdl. for Jord og Klokker.

1722 døde Peder Skaanings lidet Pigebarn af Reinstrup, som ved en Uagtsomhed af Mandens Stifmoder blev kvalt og omkommet, idet hun satte sig ned paa en Stol, Barnet var lagt paa.

1722, Niels Ollesen i Osterhuset (her boede Skovrideren) døde hastig ved en ulykkelig Hændelse i Skoven, hvor han nedhug en Gren af et Træ, som var ham udsøgt og givent af det velb. Herskab — 54 Aar.

1723, Anders Sørensen i Holløse, som faldt ned af Laden paa Gunderslevholm, hvor han tog imod Korn, og blev slagen saaledes i Hovedet, at han blev maalløs og døde 12 Timer derefter — 66 Aar.

1731, Søren Andersen, en ugift Karl fra Reinstrup, var hjemme hos Forældrene til hans 17. Aar, blev saa antagen til Soldat, siden til Grenadier ved Fodgarden, hvor han i de sidste 10 Aar var Underofficer, fik omsider sin Afsked derfra og kom hjem igen til hans Moder, som da var Enke, og holdt Gaarden med hende, blev til sidst syg af Kræft i Ansigtet og døde deraf — 42 Aar.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

1734, Ingvor Ibsen, en gammel Mand, som levede af Herskabets maanedlige Almisse, da han nød 1 Rdl. hver Maaned.

1734, Helvig Pederdatter, en gammel Enkekone fra Fuglesangshuset, født i Skibby i Horns Herred af Peder Jacobsen, Universitetets Ridefoged, og Sidsel Andersdatter; i hendes Alders 16. Aar kom hun fra sine Forældres Hus og tjente salig Biskop Kingo i Fyen i 6 Aar, kom siden i Ægteskab med Lars Christensen Skræder, avlede med ham 2 Børn, af hvilke en Datter endnu lever i Ægteskab med Skytten Peder Hansen i Fuglesangshuset, hvor den sl. Kvinde, da hun var bleven Enke, flyttede hen og døde — 74 Aar.

1736, Jørgen Jensen, en gammel Mand fra Reinstrup, hvor han var Inderste, han laa og vogtede ved Ledet paa Reinstrup Mark, og da han gik paa Marken og sankede Aks, blev han syg og gik til sin Hytte, lod den Pose, som han havde sanket Aks udi, staa paa Ageren og blev Dagen efter fundet død i sin Hytte — ca. 70 Aar.

1737, Karen Nielsdatter af Holløse kom i Ægteskab med Peder Nielsen, Gaardmand i Kyse, der efter at han havde avlet en Søn med hende, blev sat fra Gaarden og bragt paa Kastellet i København, saa man siden den Tid intet har kunnet høre eller spørge fra ham — hun imidlertid flyttede igen til Holløse, hvor hun til sidst blev syg og døde 36 Aar gammel, efterlod sig en liden Søn paa 8 Aar, som nu er saa godt som Fader- og Moderløs og desforuden liden af Vækst, saa han endnu ikke kan tjene for sit Brød.

1739, Povl Hansen, en Skoleholder fra Reinstrup, født paa Møen, begyndte straks, da Aar og Alder det kunde tillade, at tjene for sit Brød, var Laqvej paa adskillige Steder, sidst paa Vemmetofte, hvor han paa Grund af Svaghed maatte kvittere Tjenesten og fik da af v. Plessen Tjeneste som Skole-

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

holder ved den nyoprettede Skole i Reinstrup, hvor han forblev, til han døde. Han var hjemsøgt af Svindsots Svaghed, der tærede ham ud saa længe, indtil der omsider ikke var mere Kød paa hans Legeme — 40 Aar.

1739, Ellen Pedersdatter blev gift i sin Alders 14. Aar med Niels Hemmingsen i Holløse — 10 Børn — død af grasserende Feber ca. 42 Aar.

1740, Anna Jens Hansens fra Holløse havde først med sin Mand Gaarden i Tokkerup By, og da samme Tokkerup By var blevet afbrudt, kom de siden til Holløse — 84 Aar.

1740, Mette Hansdatter fra Fjællebrohuset beboede først et Hus i Tokkerup sammen med sin Mand, og da Tokkerup By blev afbrudt, kom de til Fjællebrohuset — 79 Aar.

Maren Hallevads af Tokkerup blev 105 Aar — „til Kirken intet givet for Armods Skyld“.

1740, Christen Pedersen boede først i Strids Mølle i Bavelse Sogn og flyttede siden derfra til det andet Strids Mølle i Gunderslev Sogn, blev syg af Feberen (flere døde af Smaakopper) — 56 Aar.

1740, Engelchen v. Bülow, Rd. af Dbg., forhen Marskal ved salig Prins Carls Hof og Amtmand over Tryggevælde Amt, var kommen fra Wemmeltoft (hvor han boede) for at besøge Ober-Kammerherre v. Plessen paa Gunderslevholm, hvor han blev syg af Smaakopper, blev beredt samme Dag. Smaakopperne kom nok jo mere og mere ud, men til Bedring lod det sig ikke tegne, og laa saaledes hen i al Stilhed og Taalmodighed, indtil det behagede Gud ved en salig Død at bortkalde ham d. 15. Okt. om Aftenen, 48 Aar. Hans Frue var imidlertid paa Wemmeltoft, hvor og nogle af den salig Herres Børn paa samme Tid af Smaakopper var sengeliggende.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

1742, Mons Andersen, en Husmand fra Holløse, født i Skaane, blev fangen i den sidste svenske Krig og antog siden et Hus i Holløse — 60 Aar.

1744, Jørgen Pisch, en gammel Karl fra Gunderslevholm, født i Schlesien, tjente Kongen i Sverige; i den sidste Krig mod Danmark blev han fangen af de Danske og har siden den Tid opholdt sig her i Landet, i Begyndelsen tjente han sit Brød ved Savskæreri, det han var temmelig oplært udi, imidlertid kom ham nogle underlige Tanker over, saa at han gik omkring i Skoven som et forvildet Menneske, der næppe vidste noget af sig selv. I den Tilstand tog det fromme Herskab ham sig an og forsynede ham rigeligt med Forplejning og Underholdning, saa at han ved Guds Naade kom til sig selv igen, og siden den Tid blev han anbragt som ekstra Karl paa Gunderslevholm — 60 Aar.

1748, Hans Jensen, en Murmester, der efter Hustruens Død opgav sit Hus i Skelby og overgav sig selv til et ganske uordentligt Levned, forødte alt det, han kunde tjene, og til sidst kom til Huse i Fjællebrohuset, hvor han blev syg og døde et Par Maaneder efter; i hans Sygdom dog gav Gud ham Naade til Omvendelse, saa at han kendte hans Synd, bad Gud inderlig om Forladelse, holdt sig i Troen til sin Frelser, saa at omendskønt han døde i den allerstørste Fattigdom, haber jeg dog, at han døde salig — 60 Aar.

1748, Johanne Anders Lunds Hustru fra Slimminge-Huset ved Gunderslev Bro, havde 2—3 Aars Tid været syg i Benene; hun stod ved en Ballie med Vand udi og toede Klæder tillige med hendes Søster, som og var der til Huse, da der kom en forfærdelig Tordenild og Skrald, som slog ned der ved Huset, saa at hun og Søsteren faldt begge hver til sin Side, Søsteren

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

kom dog til sig selv igen, men hun (Johanne) døde — 40 Aar.

1749, Anders Jensen Lund, en fattig Inderste i Holløse, havde først beboet Slimminge-Huset, hvor hans Hustru blev slaget ihjel af Torden (se ovenfor), siden den Tid forlod han Huset og med tvende usle og nøgne Børn sad Inderste i Holløse, hvor han trolovede sig med en gammel, fattig Enke — 40 Aar.

1750, Frans Ebberhardt Gauerdt, Husfoged paa Gunderslevholm, født i Vejle, først tjent paa Højris i Mors Land hos salig Etatsraad Klingenberg, rejste siden udenlands med hans Søn, efter sin Hjemkomst kom han i Tjeneste hos v. Plessen og blev til sidst Husfoged — 54 Aar.

1751 døde flere af den grasserende Feber.

1753, Gaardmand Niels Jensen i Holløse gik om Natten i Vildelse ud i Haven og faldt i Brønden, hvor man fandt ham næste Dag.

1754, Michael Jacobsen Dreier, Skoleholder i Holløse, født i Kalundborg, hvor han blev holdt i den latinske Skole, indtil han derfra blev dimitteret til Akademiet, blev kort derefter Degn i Ruds Vedby og kom i Ægteskab først med Rebekka Moridsdatter Snabel, hvilket Ægteskab varede ikkun 40 Uger, thi hun døde i hendes første Barselseng; anden Gang i Ægteskab med hans nu efterlevende Enke Anna Margrethe Anderdatter Schwytz, samme Ægteskab varede i 15 Aar og blev velsignet med 7 Børn, af hvilke 1 Søn og 3 Døtre endnu lever; efter at han i 12 Aars Tid havde forestaaet ermeldte Degne-Embede, blev han efter Ansøgning forflyttet derfra til Skoleholder i Holløse, det han med al Flid og Omhyggelighed forestod, indtil han døde — 40 Aar.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

1756, Else Larsdatter, Skytten Sr. Peder Hansens Hustru fra Fuglesangshuset, kom i Ægteskab med P. H. 1727, men de sidste Aar af hendes Ægteskab forfaldt formedelst en paakommen Tvistighed til saadan Sinds Urolighed, der saaledes forvildede hendes Tanker, saa hun mistede al Lyst og Længsel til at komme til Guds Hus og Herrens Bord, var ikke at overtale dertil, kunde ikke taale, at nogen taledede til hende derom, saa at alle Formaninger, Erindringer og Advarsler var forgæves; i saadan jammerlig Tilstand holdt hun ud omtrent 4 Aar og imidlertid beklagede, at hendes Hoved var saa forstumlet og hendes Hjerter saa bespændt af Frygt og svære Tanker, saa hun ikke kunde have enten Lyst eller Andagt til at komme til Guds Hus. Men da hende omsider paakom saadan en legemlig Svaghed, hvoraf hun kunde mærke, at hendes Død var for Haanden, saa kom hun til sig selv igen, fik Længsel efter at høre Guds Ord, tilstod i alles Paahør, som var nærværende, sin forrige Daarskab og forvildede Tanker med inderlig Anger og Ruelse, bad Gud inderlig om Naade og sine forrige Synders Forladelse — 64 Aar.

1757, Anders Pedersen fra Tommerøds-Huset, først Gaardmand i Gunderslevlille, blev sat fra Gaarden for Opsætsighed, fik Gaard i Holløse By og kunde ej heller forblive her — paa Grund af Strid og Uenighed med Naboer og de andre Bymænd. Han blev saa til sidst sat til Tommerøds-Huset i Skoven — 70 Aar. Tommerøds-Huset kaldtes også Olde-Huset.

1760, Lena Kirsten, en unge Pige, som tjente i Brohuset ved Aaen, konfirmeret i Gunderslev Kirke 1758 og var blandt de unge, der bedst kunde gøre Rede for sin Kristendom; da hun en Dag gik ud paa Isen i Aaen at hente Vand efter Sæd-

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

vane, gled hun ved en ulykkelig Hændelse ud i Strømmen og døde — 18 Aar.

1761, Niels, en ung Dreng fra Gunderslevlille, kom ulykkelig af Dage, da han skulde køre en Trumle og vilde sætte sig op paa en af Hestene, men faldt ned, og hans Hoved straks af Trumlen blev knuset. Det var ellers et godt Barn og allerede var kommen til god Kundskab i sin Kristendom, skønt han var ikkun 11 Aar gammel.

1761, Friderich Christian, et lidet vakkert 3 Aars Barn fra Fuglesangshuset (Skytten Brosted og Hustru) kom af Dage ved en særdeles beklagelig ulykkelig Tilfælde. Hans fader havde lagt sig at sove paa en Seng, og medens han sov trygt, krøb Barnet op til ham og viklede Sengebaandet om sin Hals af Leg og Spøg, men blev kvalt og var død, førend nogen mærkede det.

1766, Daniel Christensen, en ung Dreng, fader- og moderløs, tjente paa Gunderslevholm, endte sine Dage paa en ynkelig Maade, idet han skulde ride alene ned til Aaen at vande Hesten, som han red paa, og da kom til Skade og druknede tillige med Hesten, da ingen var til Stede, og først flere Timer derefter fundet i Aaen — omtrent 20 Aar.

1770, Christen Teilman, Forvalter ved Gunderslevholm og Ejer af Holløse Mølle, hvilket sidste Sted den salig Mand i nogle Aar beboede, efter at han først fra Grunden af selv havde ladet Holløse Mølle ganske ny opbygge og indrette i den herlige Tilstand, som den nu findes efter hans Død. Han blev tvende Gange giftet, men har ej efterladt sig Børn og er saa omsider med sin første Hustru og tvende spæde Børn bleven begravet i Gunderslev Kirke. Gud havde givet denne salig Mand et stort Talent: han havde en ypperlig forstand, Capacitet og Hurtighed til hvad vigtig Forvaltning det

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

og skulde være, saa at hans tidlige dødelige Afgang er des mere sørgelig. Hans sidste Sygdom var en stærk, hidsig Feber, men han har i nogen Tid været meget plaget af Colica — 38 Aar.

1765—1770 døde nogle af Blodgang (Durchløb) — den „grasserende Sygdom“. Gud i Naade lade denne farlige Sygdom ophøre, om det er hans behagelige Vilje for Jesu Skyld, saa ville vi prise hans hellige Navn! — skriver Præsten Henning Hansen.

— Hans Jensen Smith, en gammel Nordmand, født 2 Mil fra Christiania, var i sin høje Alderdom kommen ned at søge noget i en Proces, men af Fattigdom maatte gaa om at tigge og saaledes som en syg Betler kom til Holløse By ført paa en Vogn og døde Dagen efter — omtrent 70 Aar.

— Jens, en ung Dreng af Reinstrup, født i Kise-Huset og tjente i Reinstrup, han omkom ynkelig ved at hente Bæster i Marken, da han faldt af og blev indviklet i Tømmen, hvorved Hesten slæbede ham til Byen, da han og straks døde — 11 Aar.

— Marie Dorothea Mathei, en ung Jomfru og Urtegaardsmandens Datter paa Gunderslevholm; dette kære unge Menneske har paa et Aars Tid været plaget af Blodstyrtninger og døde da omsider 18 Aar gammel. Hun blev begravet paa sin 19 Aars Fødselsdag.

1773, Christian Mathei, Gartner ved Gunderslevholm. Han var født i Saxon og i sin Ungdom kommet her til Danmark. Paa Gunderslevholm har han boet i 32 Aar og af sit ægteskab efterlod sig 1 Søn og 3 Døtre, som alle er voksne. Hans sidste svaghed var sørgelig; han havde stedse i sin Helbred været en meget munter Mand, men i sidst afvigte Vinter

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

faldt ham en særdeles Tungsindighed over, da han og uden at kunne forrette noget gik og tærede bort — 68 Aar.

1773, et dødt Pigebarn, som i Holløse blev fundet i Gaardmand Lars Nielsens Brønd; efter at al Ransagning og Efterspørgsel var gjort af Øvrigheden, fandtes dog ej endnu nogen Vished om, hvo der skulde have gjort den ugudelige Gerning.

1775, Birgitta Bendixdatter, Enke af forrige Gartner, Sr. Mathei ved Gunderslevholm, boede endnu i samme Hus, hvor hendes Mand døde. Hendes Børn saa hun alle voksne og vel hjulpe, førend hun døde, og da hun vilde flytte bort med hendes Datter, som blev gift med Skoleholderen i Skelby, blev hun imidlertid meget svag og omsider ved en tærende Sygdom bortkaldt Dagen efter hendes Datters Bryllup, som hun saa meget havde ønsket at opleve — og flyttede saaledes salig ind i de evige Boliger.

1778, Karen Peder Huggers af Reinstrup, hvor hun ikke alene er født, men endog stedse har været. Da hun var 19 år, blev hun gift med Peder Pedersen Hugger, levede med ham i 39 Aar og blev Moder til 7 Børn, som alle ikke alene blev voksne, men hun har endog set mange Børnebørn af dem alle syv. De 6 af hendes egne Børn er endnu i Live, og 17 Børnebørn lever endnu efter hende, saa at den milde Gud har gjort alle Ting vel imod hende — 67 Aar.

1780, Johan Bartholomæus Schuls, Bager, boende i Brohuset ved Gunderslevholm, en meget skikkelig og gudfrygtig Mand, født i Svensk Pommern og der lært Bager-Professionen. Her kom han for 16 Aar siden og blev gift 1764 — omtrent 50 Aar.

1783, Friderich Christian v. Plessen, General af Kavalleriet, 67 Aar. Hans Excellences Svaghed varede i over 8 Aar.

Gunderslev gamle kirkebog fortæller

Det er noget over 20 Aar siden, hans Frue døde i København, i hvilken Tid han i Enlighed næsten stedse holdt sig paa Gundersløvholm. Ingen Børn.

1798, Jomfru Wogel, et vakkert ungt Menneske hos Finansraad Koes paa Gunderslevholm og hans Søsterdatter, fandtes druknet i Aaen — begravet i Stilhed uden Jordpaakastelse — 24 Aar.

Maaske skjuler der sig bag dette en hel Roman.

★   ★   ★